

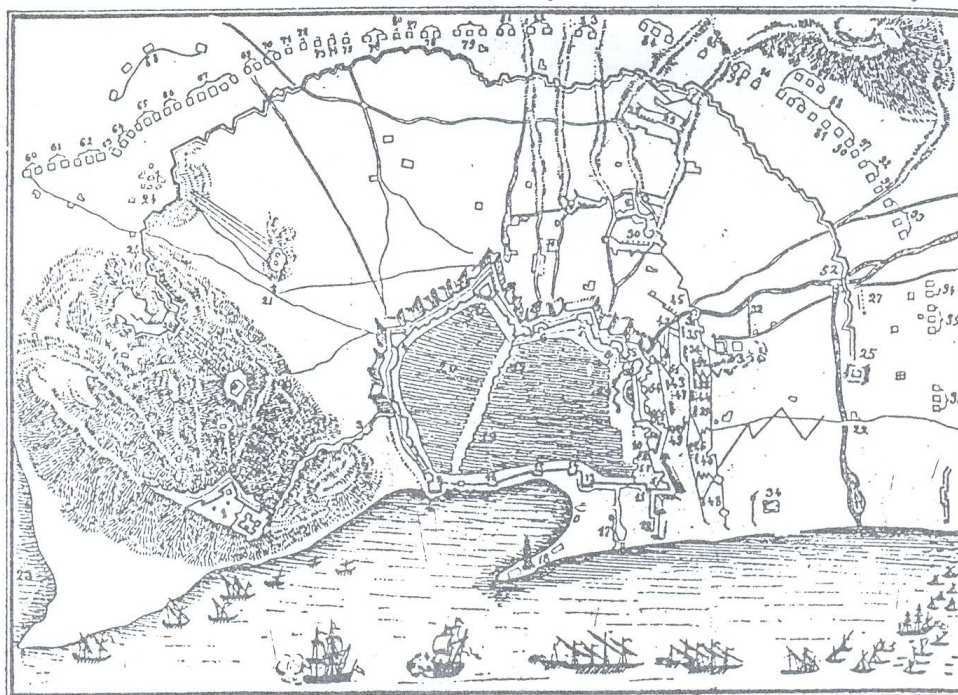

A Carn !

Publicació electrònica d'Història Militar Catalana

I Època Any II núm. 5 setembre de 2007

PLANO DEL SITIO DE BARCELONA EN 1714

1 Castillo de Monjuich.	25 Línea de Contravalación.	52 Acequia de la ciudad.	76 Castellar.
2 Baluarte del Rey.	26 Bateria contra Sta. Madrona.	53 Brecha producida por las	77 Macaholff.
3 Línea de comunicacón.	27 Matería de 12 morteros.	minas.	78 Camelfort.
4 Puerta de San Antonio.	28 Ataque contra Capuchinos.	54, 55, 56, 57, 58 y 59 Brechas	79 Almedarías. (Armedaria?)
5 Baluarte de Ostallera.	29 Bateria de 20 cañones.	abiertas de 50, 20, 8, 12, 13 y	80 Asturias.
6 Puerta del Angel.	30 Bateria de 22 morteros.	12 tocas.	81 Guzmán.
7, 8 y 9 Baluartes de Junqueras,	31 Abertura de la trinchera.	60 Dragones de Ditre (sic).	82 Ouzas.
San Pedro y Portal Nou.	32 Bateria de 8 cañones y 6 mor-	61 Dragones de Marimón.	83 La-Marche.
10 Bastión de Santa Clara.	terros.	62 La Reyne.	84 Dragones de Bourville.
11 Baluarte de Levante.	33 La cruz de San Francisco.	63 Real artillería.	85 Tailierand.
12 Reducto de Santa Eulalia.	34 Corral de la Gran Guardia.	64 Santiago.	86 Ojetos.
13 Baluarte de Mediodia.	35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43 y	65 Rosellón Nuevo.	87 Dragones Dodrills.
14 Puerta de Mar.	44 Baterías de 12 cañones de	66 Orribes.	88 De Berri.
15 Bonete de San Raimundo.	24, de 20 de 24, de 8 de 36, de	67 Guardias Valonas.	89 De Averno (Auvergnat).
16 Explanada de San Francisco.	16 de 24, de 8 de 36, de 10 de	68 Guardias Españolas.	90 Dancis.
17 Cortaduras de la plaza.	24, de 4 de 24, de 8 de 24;	69 Santa guichl (sic).	91 Bombarderos.
18 Punta del muelle.	de 8 de 40, y de 8 de 16.	70 Arduhino.	92 La Corona.
19 Muralla de la Rambla.	45, 46, 47 y 48 Dos Baterías de 8	71 Guadalajara.	93 La Fitchea.
20 Arrabal.	morteros y 2 de 6.	72 Murcia.	94 Artois.
21 La Cruz cubierta.	49 y 50 Baterías de 4 morteros	73 Castilla.	95 Normandie.
22 Casa de la Granota.	de piedras cada una.	74 Saboya.	96 Anjou.
23 Estanque del Port.	51 Bateria de 4 cañones de 16.	75 Trujillo.	97 Fualleros.
24 Lugar de Sans.			98 Milán.

Sumari

4 - EDITORIAL:
Commemorar l'antiguerra

5 – La Guerra de Successió
vista des de Tarragona.....

13 – L'enderrocament de les
muralles selvatanes (1714)

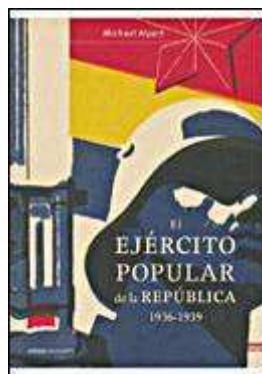
15 – EL PERSONATGE:
Josep Tàrrrec Borrull

19 – NEWS

21 – LLIBRES:

Soldats i
fantasmes

La Guerra
dels Segadors

L'exèrcit popular de la República

28 – L'Arxiu de Capitania General (Barcelona)

EXPUGNARE OPPIDUM: Les Illes (1640)

L'any 1640 va ser l'any de la més famosa revolució catalana contra la Corona Hispànica. Per primer cop, tota la pagesia catalana s'alçava en armes contra els terços reials, encalçant-los allí on es trobessin. Els luctuosos fets de Perpinyà, bombardejada i presa a l'assalt per l'exèrcit reial en una acció impròpia i sense precedents, van empitjorar considerablement la situació, fins al punt que **Felip IV** hagué de nomenar novament virrei l'ancià duc de **Cardona**. L'home mirà de posar pau a la capital del Rosselló i empresonà els militars responsables d'aquella massacre, però desgraciadament, moria al cap de poc, quedant tot el poder civil i militar en mans d'uns dels més enèrgics i recalcitrants militars castellans, **Juan de Garay Otáñez y Rada**. **Garay** alliberà els companys d'armes, sotmeté la ciutat a les necessitats de l'exèrcit, activà eficaçment un servei de contraespionatge que destapà part de la conxorxa de Ceret, i es proposà establir militarment la situació al nord del país.

Assabentat **Garay** de la conspiració que alguns prohoms delegats per la Diputació del General ordien a Ceret, es disposà a detenir els delegats gals, i tallar les comunicacions amb els francesos ocupant Les Illes i Millàs. Formà un cos d'exèrcit amb 5.000 homes ben proveïts, cavalleria i artilleria (quatre peces), i sortí de Perpinyà caient sobre Les Illes el 23 de setembre. Fins aquell moment, els soldats castellans només s'havien enfrontat a civils, i sens dubte, **Garay** no pensava que entrar a Les Illes fos res massa difícil; a continuació, comptava que amb una dura repressió sotmetria tota la comarca. Els fets succeïren de manera diametralment oposada als plans del militar càntabre. La vileta ja havia rebut un petit contingent de militars regulars francesos (el mariscal d'**Espenan** hi destacà 600 soldats sota el comandament del senyor d'**Aubigny**), els quals van disposar la defensa eficaç de la vila fins al punt d'evitar que caigués en mans de l'enemic. A finals de setembre de 1640 l'host de **Garay** es plantava davant la vila i assajava un primer assalt que fou rebutjat. Es retirà, tal volta amagant les veritables intencions de regirar-s'hi i tornar-hi a caure, com va fer el següent dia 29. Aquest cop disposà les bateries de canons, peces de 40 lliures que obriren bretxa a la muralla illesana. Amb tot, l'assalt tornà a ser rebutjar per segona vegada. Tots els vilatans havien participat en la defensa, sobretot les dones, que van tenir un important paper en l'èxit final, degut a la seva constància, valentia i heroisme, assistint els combatents i àdhuc llençant oli bullent contra els assaltants i barreres de canyes de cànem incendiades; **Garay**, que comandà personalment l'assalt, perdé la muntura i fou nafrat a la ma d'una mosquetada, ferida irrellevant que fou magnificada per la publicística catalana. Per dues vegades, amb sengles assalts, els hispànics foren rebutjats sense aconseguir entrar a Les Illes. No hi hagué temps per a més, arribava el socors del mariscal de **Schomberg**, i **Garay**, ferit, i amb l'exèrcit al seu càrrec derrotat i abatut, reculà i se'n tornà als quarters perpinyanencs, sense haver fet res de bo.

Els fets militars de Les Illes, dos atacs rebutjats i un setge superat, constituïren una importantíssima fita dins de la conjuntura política que sacsejava el país, ja que era la primera vegada que, mal que amb l'assistència dels militars gals, una població catalana aconseguia foragitar victoriosament els invencibles terços castellans. Va significar una injecció de moral per a la revolució catalana i sobretot de cara a la lluita que s'aveïnava contra els exèrcits de **Felip IV**, una lluita que tot just començava.

[MG]

“Suceso de don Juan de Garay en Illa” [BNM, reg. 2.371, f. 85-88r.]; “Relacio verdadera de las Jornadas que lo exèrcit del Rey de España a fetas en la vila de Illa terra del comtat de Rosselló” [BNM, reg. 2.371, f. 218-220]; *La ville d'Ilhes en Catalogne, secourue pour l'armée de France commande par le Mareschal de Schomberg, avec perte de cinq cens espagnols*. Paris: Ille du Palais, 15/10/1640 [reproduit a: ETTINGHAUSEN, HENRY. *La Guerra dels Segadors a través de la premsa de l'època*. IV. Barcelona: Curial, 1993, I, núm. 3, p. 90]; MELO, FRANCISCO MANUEL DE. *Historia de los movimientos de separación y guerra de Cataluña en tiempos de Felipe IV...* Cadis: Universitat, 1990, p. 106-107; SANABRE, JOSÉ. *La acción de Francia en Cataluña en la pugna por la hegemonía de Europa (1640-1659)*. Barcelona: Real Academia de Buenas Letras, 1956, p.101 i 108; RUBÍ DE MARIMÓN, RAMÓN. *Relación del lewantamiento de Cataluña. 1640-1642*, en: SIMON I TARRÉS, ANTONI (ed.). *Cròniques de la Guerra dels Segadors*. Barcelona: Fundació Pere Coromines, 2003, p. 286-287); SIMON I TARRÉS, ANTONI I VILA, PEP. *Cròniques del Rosselló. Segles XVI-XVII*. Barcelona: Curial, 1998 (Biblioteca Torres Amat, 19), p. 108-109; RUBÍ, BASILI DE (ed.). *Les Corts Generals de Pau Claris*. Barcelona: Fundació Salvador Vives Casajuana, 1976, p. 168, 170-171.

Escenificació de la decisiva contribució femenina a la defensa de Les Illes. A la placa de ferro colat es pot veure l'heroïna gallega María Pita, defensant A Corunya de l'assalt del pirata Drake (1589)

A Carn! Publicació electrònica d'Història Militar Catalana

Director: Manel Güell [mguell@altanet.org]; **Col·laboradors:** Núria Florensa, Ramon Perelló, Alfred Redondo Penas; Josep M. Grau, Roser Puig, Josep Estivill, Josep M. Güell, Jordi Rovira; **Imatges:** (Per ordre d'aparició) *Portada* – Plànol del setge de Barcelona de 1714 (extret d'una obra del s. XIX de Francisco Barado); *Sumari* – Angle del fortí de Sant Jordi (Tarragona) [www.tinet.org/~tarraco/zedadm20.html]; La torre del Baró de La Selva del Camp, fotografia de principis del s. XX [www.laselvadelcamp.org/ciudad/imagenes...]. Les imatges de les portades dels llibres recensionats, a la web de referència de la recensió. *Última pàgina* – Defensa d'A Corunya durant l'assalt del pirata Drake (1589) [www.fuenterrebollo.com/...].

A Carn! no es considera responsable de l'opinió, tendència ideològica o contingut empíric que puguin semblar indicar o expressin els articles i col·laboracions que ciberpublica. *A Carn!* és un projecte personal, pensat, dissenyat, desenvolupat, omplert, gestionat i distribuït per Manel Güell amb ajut de voluntariat col·laborador, que ofereix un espai web de contingut semiobert i lliure circulació per acollir tota participació capaç d'aportar informació, debat, crítica, suggeriments, etc., amb els quals ampliar el coneixement de la història militar de Catalunya. Existeix, en tot cas, el compromís tàcit de rigorositat pel que fa al tema de citació i referències bibliogràfiques, compromís que s'exigeix a tot col·laborador que hi vulgui publicar. Aquesta publicació és lliure i gratuïta i els cibersubscriptors ho són únicament a tall d'haver estat inclosos al mailing d'enviaments; no es cobra preu ni retribució, ni tampoc es paga cap aportació.

A Carn! penjarà a la site, sengles versions de cada número, en català i en castellà, però no garanteix les condicions i/o la correcta prestació dels serveis que aquella web ofert als usuaris d'Internet per terceres persones alienes a la nostra publicació, ni tampoc que aquests compleixin la normativa vigent en matèria de protecció de dades de caràcter personal i comerç electrònic. Tampoc es fa responsable dels possibles danys ocasionats per interferències, desconnexions, virus informàtics, avaries telefòniques, sobrecàrregues, retards o bloquejos de la xarxa, o altres perjudicis del sistema electrònic, ni molt menys dels danys que puguin causar terceres persones mitjançant il·legítimes intromissions, fóra del nostre absolut control.

<http://perso.wanadoo.es/ramon19630427>; www.irmu.org > Notícies; www.delaguerra.org > Enllaços;
<http://seneca.uab.es/historia/hn0708.htm>; <http://hispanianova.rediris.es/enlaces/hn0708.htm>;
www.11desetembrede1714.org